

A MÁV Szimfonikus Zenekar és a Győri Filharmonikus Zenekar művészeti bizottságai

A művészeti tanácsok, zenekari tanácsok, vagy más néven művészeti bizottságok működésével kapcsolatban igen eltérőek a vélemények, mi a szerepük, s hogyan tudják ezt a szerepüket betölteni. Erről a szerepvállalásról beszélgettünk két muzsikussal, akik már igen hosszú idő óta tagjai zenekaruknak, a zenekari tanácsok, bizottságok munkájában tevékenyen részt vesznek.

A 95 tagú MÁV Szimfonikus Zenekarban Saru Károly a zenekar bőgőse, aki immáron 20 éve tagja a zenekarnak, három évig töltötte be a zenekar művészeti tanácsának vezető posztját. Vele beszélgettem először.

- *Mióta működik művészeti tanács a zenekarban?*

- Zenekarunkban már régi hagyományai vannak a művészeti tanács működésének. Valamilyen formában mindig működött, de ez a mostani, legutóbbi időszak az, amikor talán elmondhatom azt, büszkék lehetünk magunkra, hogy át tudtunk hidalni egy olyan időszakot, közösen meg tudtunk oldani olyan problémákat, mint az elbocsátások, leépítések kérdése. Ezt pedig úgy sikerült megoldanunk, hogy egy vértelen, fájdalmas műtét után a beteg nem vérzett el. Erre csak együtt voltunk képesek, közösen mérlegelve a dolgokat.

- Dönteni mindig nagy felelősség, főleg ha a döntés egy valakire hárul. Talán könnyebb egy vezetőnek meghoznia döntését, ha egy kicsit megtámogatják, véleményt, javaslatot kap akár szakmai kérdésekben, de más területeken is.

- *Miért tartja fontosnak a művészeti tanács létét, azt hogy működjön egy ilyen néhány emberből álló csoport a szakszervezet mellett, a zenekar és a zenekar igazgatója, igazgató-karnagya, vagy egyszerűen a vezetőség között?*

- A vezetőség és a karmester is egy bizonyos távolságra vannak a zenekartól, a zenekar életétől, nem ülnek ott minden nap a zenekarban, így mást látnak, hallanak. Nem mindig látszik például az, hogy a zenekar tagjai lelkiismeretesen, tisztességesen dolgoznak, ez nem is tűnik fel annak, nem érzékeli az, aki bejön egy

próbára. Ezt csak az tudja, aki minden nap ott van a zenekarban. - A zenekar és a vezetőség között a közvetítő szerepet a tanács tölti be. Közvetíti a zenekar hangulatát, véleményét, problémáit, kéréseit. Ezért igen pozitívan értékelem a tanács működését, egyrészt a zenekar szempontjából, ahogy ezt az előbb már említettem, másrészt a tanács-csaink, észrevételeink, az, hogy véleményt mondunk, megkönnyíti a vezetőség munkáját is. Az együttműködésre való törekvés a fő szempontunk, és a vezetés részéről is ezt tapasztaljuk, tapasztaltuk. Mindent meg lehet beszélni, mindent el lehet mondani. A cél az, hogy meg tudjunk egyezni. Ha úgy álltunk volna az egészhez, hogy mindjárt az első adandó alkalommal szembehelyezkedünk a vezetéssel, akkor semmit nem tudtunk volna elérni.

- *Mondana erre néhány példát?*

- Sok példát tudnék felhozni, például a mostani elbocsátásoknál sikerült úgy megegyeznünk, hogy utcára nem került senki. Kikéri a véleményünket mindenfajta személyi és anyagi kérdésekben. Amikor a zenekar vezetése, Kovács Géza, Gál Tamás és a gazdasági vezető leültek velünk a fizetések kérdését megbeszélni, az egyik zenekari kolléga javaslata jobbnak tűnt, mint a vezetőségé. Ekkor a vezetőség ezt azzal méltányolta, hogy egy nap gondolkodási időt kért az összehasonlításra. Nem csináltak belőle hiúsági kérdést, nem úgy álltak hozzá, hogy csak az egyik lehet jó. Ez megkönnyítette az együttműködést, és a mi dolgunkat is.

- *Melyek azok a konkrét működési területek, ahol a tanács jelentős szerepet tölthet be, képviselve zenekarát?*

- Talán kiemelném a hibás döntések

megakadályozását, szakmai kérdésekben tanácsokkal tudunk segíteni, tehát szakmai, anyagi és személyi kérdésekben, akár a műsorpolitika, karmester kérdésében, mindenütt ott vagyunk. Sajnos a két utóbbi kérdésben nem sok döntési lehetőségünk van, mert bármennyire is szomorú, ezt napjainkban inkább a pénz dönti el. A régi időkben még lehetőségünk volt arra, hogy világhírű karmesterek igen kedvező feltételek mellett vendégszerepeltek a zenekarral. Ez most már nem így működik. Vágyaink és lehetőségeink közé finansiális gondok miatt nem tehetünk egyenlőséget.

- *Beszéltünk már a vezetésről, művészeti tanácsról, megemlégettük a szakszervezetet is. Ennek a bűvös hármasnak az együttlétéről kérném hogy beszéljen!*

- A szakszervezet működéséről nem sokat tudok. Ha működik is, nem igen volt rá szükség. Jogainkat nem kellett megvédenünk, a problémákat meg tudtuk oldani minden nagyobb összeütközés nélkül. Ha a szakszervezet nem nyilatkozott, gondolom ez azt jelentette, egyetértett a működésünkkel, döntéseinkkel. Azt nem mondom, hogy nem voltak vitáink, sokszor hosszú órákig ültünk együtt és vitáztunk. Elmondtuk a véleményünket, szavaztunk, majd a többség véleménye döntött. De mindig egyenrangú félként voltunk jelen. Elmondhatom, mind szakmailag, mind emberileg jó kollektíva alakult ki, nagyon jól lehetett együtt dolgozni. Ezt azért mondtam múlt időben, mert éppen most választottuk újjá a tanácsot, s én tovább már nem vállaltam ezt a munkát, szerettem volna lehetőséget adni másoknak is.

- *Milyen érzései, személyes tapasztalatai vannak a saját működésével kapcsolatban?*

- Sok mindent megéltem már a zenekarban, valamilyen tisztségben mindig voltam, de ez volt az első, amikor a megválasztásom időtartamát letöltöttem, nem léptem vissza. Mindig csak addig tudtam valamit csinálni, amíg az a saját elveimmel nem ütközött. Sokszor még akkor is visszaléptem, ha ez komoly anyagi hátránnyal járt.

Horváth Attila a Győri Szimfonikus Zenekar első oboistája. Vele telefonon beszélgettem a művészeti vagy más néven zenekari tanács kérdéséről, működéséről.

- Önöknél kikből áll a művészeti tanács, hogyan látja szerepét, feladatát a zenekar életében?

- Mi úgy hívjuk, hogy zenekari bizottság, „melynek“ tagja a két koncertmester, a szakszervezet választott képviselője, s két választott zenekari tag. Még meg szoktuk hívni a vezetőségbe a közalkalmazotti tanács vezetőjét is.

Eredetileg, amikor 25 évvel ezelőtt Sándor János a zenekar vezető karnagya kezdeményezte a megalakulását, a két koncertmester, és a zenekar választott tagjai alkották a bizottságot. Azért hozták létre, hogy a zenekart érintő kérdésekben ne egyedül az igazgató-karnagy döntsön. Később azonban volt egy olyan időszak, amikor nem egészen így nézett ki a bizottság.

Talán nyolc évvel ezelőtt lehetett, amikor csak a szakszervezet, a koncertmester és a párttitkár voltak a tagjai. Ami pedig a működését illeti, minden, a zenekart érintő kérdés, probléma megtárgyalásába bevonják. Gondolok itt például az önkormányzattal folytatott megbeszéléseinkre.

A Közalkalmazotti Törvény úgy írja elő, hogy az igazgatót az önkormányzat által kinevezett kuratórium választja. Ebben a kuratóriumban viszont csak egy ember volt ott a zenekarból és szavazhatott!

- Ön, mint a szakszervezet megbízottja, a közalkalmazotti tanács vezetője, és a zenekar részéről választott képviselő volt jelen a zenekari bizottság munkájában. Nem okozott nehézséget, hogy mindhárom funkciót egy személyben töltötte be?

- Most a helyzet olyan, nem az a lényeg ki milyen tisztségben van, hanem az, hogy mindent megbeszéljünk, nemcsak velem,

Ebben a mostani tisztségemben mint a művészeti tanács vezetője, nem kellett az elveimet feladnom, nem kellett megalkudnom. Az elvtelenséget, emberi gyarlóságot nem tudom elfogadni. Mi egy testületet, kollégáink véleményét képviseljük, a közösséget. Ez mindig nagy felelősséget jelent. Túl vagyunk már azon az időn, amikor idejött egy igazgató, beült a párnázott szobába, s nyugdíjig „kihúzta“. Ma

mint szakszervezettel, vagy mint a közalkalmazotti tanács vezetőjével, vagy mint a zenekari bizottság tagjával. A lényeg az, hogy valamilyen megoldást találjunk, amivel mindenki egyetért. A meggyezésre törekszünk, emberi, szakmai dolgokban egyaránt. Jelenleg a közalkalmazotti tanács vezetője már nem én vagyok.

- A zenekari bizottság működésével hogyan tud érvényesülni a „zenekari demokrácia“?

- Sokszor, sok helyen a döntéshozatalok nem demokratikus úton történnek.

A ma érvényes kinevezési törvény azt írja elő, hogy akár a zenekar akaratára ellenére is ki lehet nevezni a karmestert, vagy igazgatót. A rendszerváltás előtt már elfogadott tény volt, hogy a karmestert a zenekar választja, most viszont ismét eljutottunk oda, a zenekarnak gyakorlatilag nincs beleszólása abba, kivel fog együtt dolgozni, ki lesz az állandó karmestere. Ma, amikor a zenekari tagok egyre kiszolgáltatottabbak mindenben, a művészeti bizottságnak is egy érdekvédelmi testületnek kellene lennie, egy olyan belső érdekvédelemnek, ami a zenekar vezetése és a tagok közötti érdekeket egyezteti.

- De hiszen a szakszervezetnek is ilyen a feladatköre? Nem gondolja hogy ezzel a szakszervezet egyes feladatait vállalja magára?

- Nem azt mondom, hogy a szakszervezet feladatát vegye át, hanem hogy a szakszervezet mellett legyen minél több olyan testület, amely a dolgozók érdekeit védi. A lehetőségeink - ami még megmaradt - rettentően kevés. Ma egy tollvonással meg lehet szüntetni például egy intézményt.

Egy önkormányzat ha nincs elég pénze, egyszerűen azt mondja, a zenekar fenntartása nem tartozik az alapfeladataim közé, s ezért a költségvetésében csökkenti

már sokkal több kell, máshogy működnek a dolgok. Ezért is jó, és előnyös a nem egyszemélyi döntés, hanem a kollektív közös munkája, együttműködése. Most egy új testület jött létre, mi átadtuk a stafétabotot, de ők is ezen az úton haladnak. Nálunk bevált az együttműködésnek ez a formája, jónak tartom, bár mindenütt így lenne, és így tudna működni egy zenekar.

az erre fordított kiadásait, ami emberek elbocsátását jelenti. Ha a kuratórium döntése (amelyről már előzőleg beszéltem), egybeesik a zenekar akaratával, akkor semmi gond. De ha nem, akkor nehéz helyzetbe kerülhet a zenekar.

- Tudna erre néhány példát is?

- Sok-sok problémával kell megküzdenie zenekarunknak. Volt, és van egy halvány ígéretünk egy koncertteremre, de most még egyelőre azt sem tudjuk, december 31-én elköltözünk vagy maradunk a jelenlegi próbateremben. Hogyan fogjuk ezt megoldani, nem tudjuk!

Aztán a leépítési hullám bennünket is elérte. Az önkormányzat kulturális bizottságával nagyon előreivő, alkotó megbeszéléseket folytattunk ezekben a kérdésekben, éreztük a másik fél pozitív hozzáállását az üggyhöz. Reméljük, és bízunk abban, hogy döntéskor ugyanígy közelítenek az üggyhöz, döntésük eredménye is kedvező lesz, és akkor meg tudjuk őrizni meglévő státuszainkat.

- Ezek szerint nagy felelősség és feladat hárul a Zenekari Bizottságra, hogy alapvető problémáikat megoldják a jövőben?

- Sokat jelent az, főleg most hogy a zenekarban ez a bizottság működik, mert így nagyon szűk lett az a terület, amikor az igazgató egy személyben dönt. Sajnos vannak olyan problémák is, pl. karmester, szólista kérdése, ami manapság már a hatáskörünkön kívül esik. Ez most pénz kérdése. Mindenekelőtt működésünk alapvető feltételeit, lehetőségeit kell szem előtt tartanunk, s ebben valóban nagy a felelőssége a zenekari bizottságnak.

Balogh Beatrix